

คู่มือ
สร้าง

ภูมิคุ้มใจ

Vol.04

ฉบับครอบครัวและเด็ก
ในสถานการณ์โควิด-19

ภูมิคุ้มใจ

ธนาคารจิตอาสา
ปันเวลา แ่ความสุข

ความสุขประเทศไทย
Happiness Explorer

สสส

สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การสร้างเสริมสุขภาพ

เมื่อโควิดมา

ทุกคนต้องกลับมารวมตัวกันและทำกิจกรรมทุกอย่างในบ้าน พ่อแม่ลูกจากที่เคยมีสถานที่อย่างออฟฟิศ โรงเรียนช่วยแบ่งเบาภาระและแบ่งบทบาท พ่อโรงเรียนปิดลูกต้องเรียนออนไลน์ แกรมพ่อแม่ต้อง work from home ถ้าพ่อแม่ไม่เตรียมการจัดการหรือจัดสรรบทบาทในบ้านก่อน บทบาททั้งคนทำงาน ทั้งการเป็นพ่อแม่ได้ทับซ้อนกันอีรุงตุงนังแน่นอน

คู่มือสร้างภูมิคุ้มใจ ฉบับครอบครัวและเด็กเป็น

how to แนะนำแนวทางที่ช่วยให้ทุกคนในครอบครัวได้จัดการบทบาท เวลา สร้างการอยู่ร่วมกันได้อย่างลงตัว ในขณะที่เดียวกันก็ถือโอกาสที่อยู่กันพร้อมหน้านี้ ได้เติมความเข้าใจ และทำความรู้จักคนในครอบครัวให้ใกล้ชิดกันกว่าเก่าผ่านกิจกรรมที่ทำร่วมกันง่ายๆ มาลองดูกัน!

Family O'Clock

แบ่งเวลาด้วยนาฬิกาเรือนเดียวกัน

ทุกคนในบ้านมีสิ่งที่ถือเอาไว้เท่ากันหมด นั่นคือเวลา แต่เวลาที่เรามีนั้นก็กับซ้อนไปด้วยภาระหน้าที่ และความต้องการที่แตกต่างหลากหลาย เราจะอยู่กันด้วยความสุขใจไม่ได้เลย หากไม่ได้ร่วมกันลงมือจัดการเวลาของเราทุกคนในแบบที่ต้องเข้าใจตัวเองให้ต้องแก่ ในขณะที่เดียวกันก็ต้องเคารพคนอื่นในบ้านด้วย

แต่เมื่อต้องใช้เวลาอยู่บ้านร่วมกันนานกว่าปกติ เราต้องใช้พื้นที่ร่วมกันมากขึ้น ดังนั้นการจัดการเวลาเพียงอย่างเดียวอาจไม่พอ แต่ต้องมาคู่กันกับการจัดการพื้นที่ด้วย

ซึ่งเรามีวิธีง่ายๆ มาแนะนำ

จัดการเวลา

ของทั้งครอบครัว

1.

เรียงลำดับ ความสำคัญของงาน

พ่อและแม่ต้องเรียงลำดับความสำคัญของงาน พร้อมกำหนดช่วงเวลาที่ทำงานนั้นๆ ให้สลับหว่างกันเพื่อสลับกันไปดูแลลูก เช่น พ่อจะทำงานสำคัญมากตอนเช้าและสำคัญน้อยตอนเย็น ส่วนแม่จะทำงานสำคัญน้อยตอนเช้าและสำคัญมากตอนเย็น พ่อกับแม่ควรจัดตารางเวลาและคิดกิจกรรมให้ลูกๆ ทำด้วย

2.

แบ่งเวลาให้ลูกทุกชั่วโมง

พ่อแม่ควรมีเวลาพักมาอยู่กับลูกๆ บ้าง เช่น ใน 1 ชั่วโมง พ่อแม่ทำงาน 50 นาที จากนั้นพักมาดูแลลูกๆ ให้ความสนใจและให้คำปรึกษาในสิ่งที่เขาทำ 10 นาที เคล็ดลับที่จะช่วยให้พ่อแม่ทำงานได้นานขึ้น และลูกๆ อยู่คนเดียวได้นานขึ้น คือ **ชมเขาบ้างเมื่อเขาอยู่คนเดียวและไม่มากจนเกินไป** ทำให้เขารู้สึกว่ามันเป็นเรื่องที่ต้องทำและน่าภาคภูมิใจ

3.

จัดสรรเวลาส่วนตัว

ลองทำ**ลิสต์สิ่งที่เราอยากทำ**

ในช่วงเวลาส่วนตัวรอไว้ เมื่อมีเวลา เราจะได้ไม่ต้องเสียเวลาคิดอยากจะทำ
นั่งจิบกาแฟ อ่านหนังสือเจี๊ยบๆ เข้า
ครัวเพื่อทดลองทำเมนูใหม่ที่เพิ่งดูมา
จากยูทูป ส่วนเด็กๆ เองก็มีช่วงเวลา
ส่วนตัวของเขาได้ แม้ส่วนใหญ่เราจะ
มองเห็นแค่ว่าเขาตะโกนเรียกพ่อแม่
ตลอดเวลา แต่บางทีเด็กๆ ก็สบายใจ
ที่ได้นั่งเล่นด้วยตัวเอง
เหมือนกัน

ตัวอย่างการจัดการเวลา

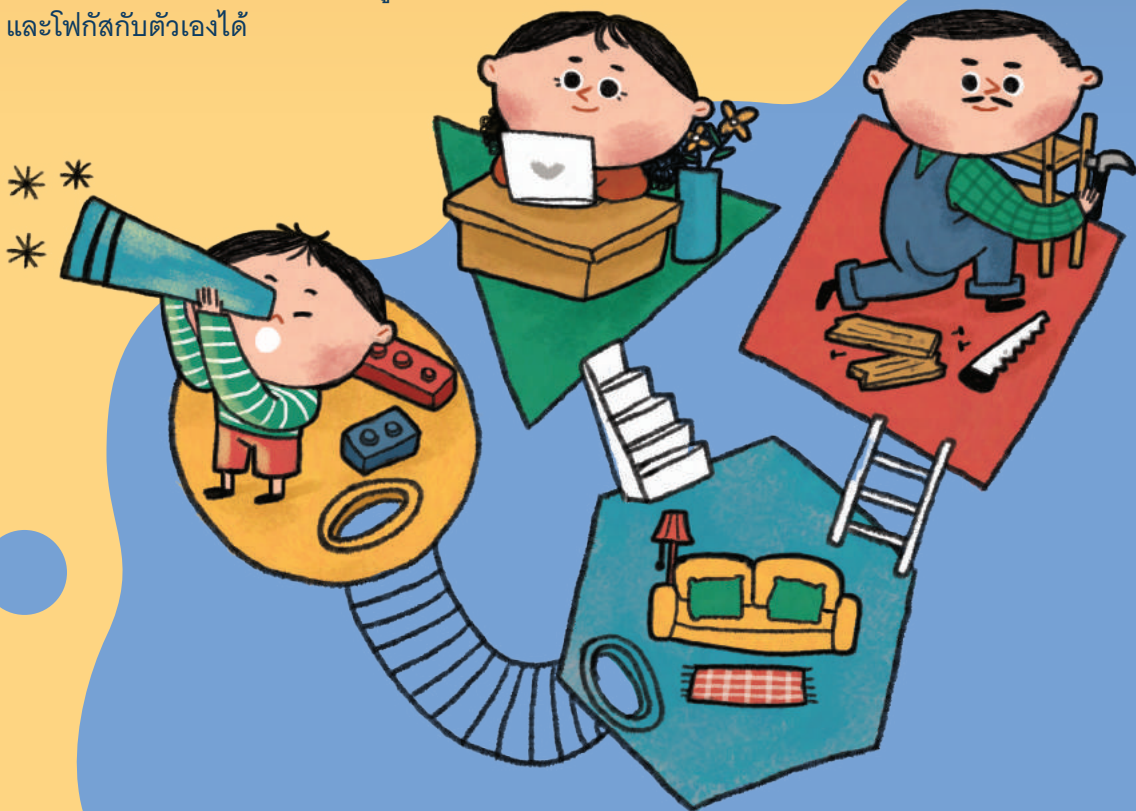

เวลา	พ่อ	แม่	ลูก
07:30-08:30 น.	ตื่นนอน เก็บที่นอน อาบน้ำ แปรงฟัน แต่งตัว		
08:30-09:00 น.	กินข้าวเช้าด้วยกัน		
09:00-10:00 น.	ประชุมงานกับทีม	ตอบอีเมลงาน	เรียนออนไลน์
10:00-10:30 น.		กินของว่างด้วยกัน	
10:30-12:00 น.	ทำงานส่วนตัว	เตรียมมือเที่ยง	เรียนออนไลน์
12:00-13:00 น.	กินข้าวเที่ยงด้วยกัน		
13:00-15:00 น.	ทำงานส่วนตัว	ประชุมงานกับทีม	ทำการบ้าน
15:00-16:00 น.	ซ่อมแซมของใช้ในบ้าน	ทำงานบ้าน	ช่วยแม่ทำงานบ้าน
16:00-17:00 น.	ตอบอีเมลงาน	ทำงานส่วนตัว	ทำกิจกรรมศิลปะ
17:00-18:00 น.	เตรียมมือเย็น	ทำงานส่วนตัว	ช่วยแม่เตรียมมือเย็น
18:00-18:30 น.	กินข้าวเย็นด้วยกัน		
18:30-19:00 น.	อ่านนิทานก่อนนอน	ทำงานส่วนตัว	ฟังนิทานก่อนนอน
19:00 น.	พักผ่อน	พักผ่อน	เข้านอน

จัดการพื้นที่ ของคนในครอบครัว

พื้นที่ก็ช่วยแบ่งบทบาทหน้าที่ได้ อย่างช่วงเวลาทำงาน
ทุกคนควรมีพื้นที่ทำงานส่วนตัวของตัวเอง
เป็นพื้นที่ที่ต้องการสมาธิ เด็กๆ จะสามารถเข้าใจได้ว่าเมื่อพ่อแม่
อยู่พื้นที่นี้เขาไม่ควรรบกวน ส่วนเด็กๆ พ่อแม่ก็ควรจัดการพื้นที่
ในบ้านให้เป็นพื้นที่ของเขา ให้สามารถเล่นและประดิษฐ์สิ่งของ
เล่นได้อย่างเต็มที่ เพื่อให้เขารู้สึกถึงพื้นที่ของตัวเอง
และโฟกัสกับตัวเองได้

Family Art Talk

มารู้จักกันผ่านงานศิลปะ

หลังจากจัดการเรื่องเวลาและหน้าที่การทำงานต่างๆ เสร็จแล้ว คงจะดีถ้าเราใช้เวลาที่เหลือมารู้จักและทำความเข้าใจคนในครอบครัวให้ลึกซึ้งมากขึ้นผ่านกิจกรรมที่สนุกและทำได้ ทั้งครอบครัวอย่างการทำงานศิลปะ

● HOW TO นี้

เตรียมง่าย ไม่ต้องใช้อะไรเยอะ

ไม่ต้องใช้อุปกรณ์อะไรพิเศษ
แค่กระดาษเปล่ากับอุปกรณ์
อะไรก็ได้เท่าที่มีในบ้าน หรือ
สีชนิดไหนก็ได้ที่คุณชอบ

ไม่ต้องมีโจทย์หรือตั้งกติกาใดๆ
ไม่ต้องชี้แนะหรือให้ไกด์ไลน์

ไม่มีถูก ไม่มีผิด
หรือเกณฑ์ให้คะแนน

ไม่ต้องมีฝีมือหรือความรู้ทางศิลปะ
เพราะสิ่งที่เราอยากได้ไม่ใช่ความ
สวยงาม หรือความถูกต้อง

สิ่งที่ต้องการคือการที่ทุกคน
ในครอบครัวได้ระบายความรู้สึก
อารมณ์ในขณะนั้น
ผ่านงานศิลปะอย่างมีสมาธิ

ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดคือ
การได้มีโอกาสพูดคุย
สะท้อนงานศิลปะกัน

ชวนคุย

ให้เห็นอารมณ์ความรู้สึก

กระบวนการที่สำคัญคือตรงนี้ หากดูแล้วบรรยากาศเป็นใจ
คุณพ่อคุณแม่อาจชวนลูกคุยระหว่างที่แต่ละคนทำงานศิลปะไป
หรือจะรอทำเสร็จแล้วมาพูดคุยพร้อมกันก็ได้

วิธีตั้งคำถาม

พยายามให้แต่ละคนได้สะท้อนความรู้สึก
ผ่านงานศิลปะของตัวเอง เช่น

“หนูระบายสีแดงเพราะ
ทำไมหนูถึงระบายสีแดง
เป็นวงใหญ่จังตรงนี้
หนูรู้สึกยังไงเธอจ๊ะ”

“ตอนระบายสีเขียว
หนูรู้สึกยังไง”

“ทำไมหนูถึงวาดเมฆก้อนใหญ่
เพราะอะไรจ๊ะ ”

แล้วค่อยๆ ขยายบทสนทนานั้นให้กว้างออกไป สิ้นสุดตรงไหนไม่รู้
รู้แค่เราจะปล่อยให้เขาเล่า ฟังเขาพูด หากเราจะพูดบ้างก็คือการถาม
ถามเพื่อให้เขาเล่า แต่อย่าเพิ่งรีบไปแสดงความคิดเห็น
ไปตัดสิน หรือไปมองว่ามันไร้สาระ ฟังเขาก่อน
ฟังจนเห็นหัวใจ ฟังจนได้ยินความรู้สึก
ระหว่างนั้นก็สังเกตน้ำเสียง ท่าทาง แววตา

หากพ่อแม่พอจะมองเห็นอารมณ์ความรู้สึกในน้ำเสียง
อาจช่วย**ทำหน้าที่เป็นกระจกสะท้อนอารมณ์**ให้ลูก
ด้วยก็ได้ เช่น

**“หนูยิ้มทุกครั้งเวลาที่เล่าถึงแม่ น้ำ
หนูชอบแม่ น้ำและมีความสุขใช้ไหมลูก”**

ถ้อยคำเล็กๆ น้อยๆ เหล่านี้จะช่วยเปิดการ
สนทนาต่อได้อีก เด็กๆ จะเริ่มประเมินความรู้สึก
ตัวเองว่าใช้อย่างที่แม่บอกไหม ถ้าไม่ใช่ มันคือ
ความรู้สึกแบบไหนแล้วเขาจะคุยกับเราต่อ

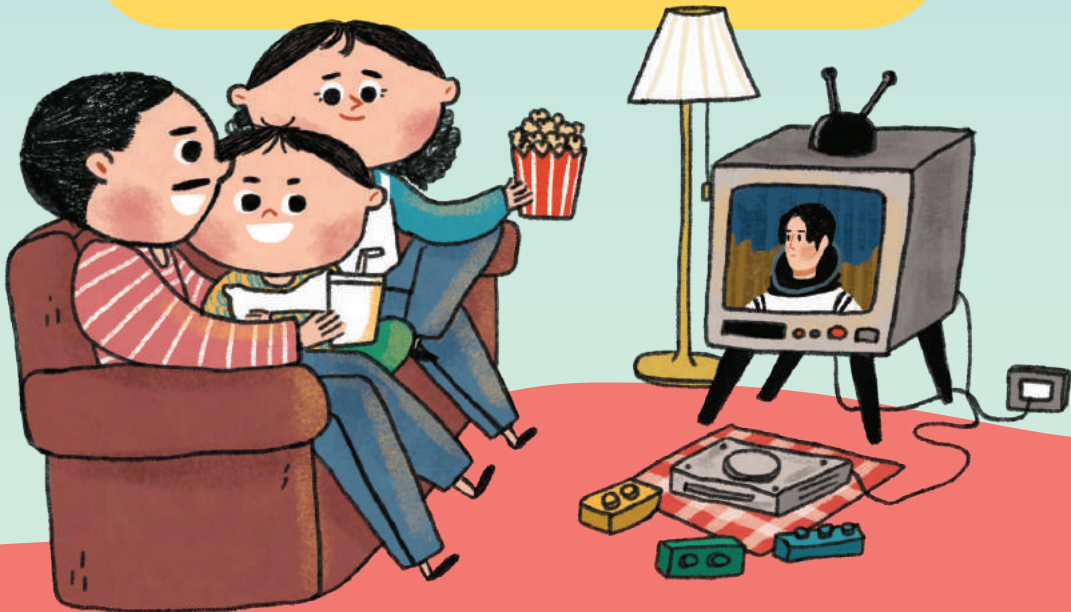
Family Cineplex

โรงภาพยนตร์ที่นำแสดงโดยความรู้สึกคุณ

ในช่วงนี้ที่ควรเลี่ยงการเข้าโรงภาพยนตร์ น่าจะเป็นโอกาสดีที่พวกเราจะมาลองเปลี่ยนบ้านเป็นโรงภาพยนตร์แบบบ้านๆ อาจไม่ต้องมีเบาะสีแดงหรือป๊อปคอร์น **ขอแค่มีสมาชิกทุกคนในบ้านและหนังสือเรื่องที่เราอยากดูร่วมกัน** ก็สามารถเปิดประสบการณ์การดูหนังในบ้าน ที่ให้คนในครอบครัวได้**แชร์ความรู้สึกกัน**

ขอรับรองว่าการดูหนังร่วมกันครั้งนี้จะทำให้ทุกคนในครอบครัว**รู้จักกันในมุมใหม่ๆ สนุกสนมกันมากขึ้น** เป็นประสบการณ์การดูหนังแบบใหม่ที่ครอบครัวคุณอาจยังไม่เคยสัมผัส

ถ้าไม่รู้อะไรเริ่มเปิด **Family Cineplex**
ในบ้านยังไงดี เรามีขั้นตอนง่ายๆ มาแนะนำ

HOW TO นี้ ง่าย ไม่ต้องอะไรเยอะ

1.

เลือกหนังอะไรก็ได้ที่อยากดูด้วยกัน
ทั้งบ้าน และไม่รุนแรงเกินไป ถ้านึก
ไม่ออก เราแนะนำให้คร่าวๆ เช่น
Forrest Gump (1994), *Life Is
Beautiful* (1997) หรือ *Interstellar*
(2014)

2.

ไม่ต้องเตรียมอะไรเยอะ ไม่จำเป็นต้อง
ต้องมีโฮมเธียเตอร์ หรือทีวีจอใหญ่
ผ่านทีวี มือถือ หรือแท็บเล็ตก็ย้งได้

3.

ชวนคุยได้เต็มที่ ถ้าดูหนังทั่วไปการคุยกันระหว่างหนังฉายอาจ
ขัดอรรถรสการชม แต่สำหรับ family cineplex จุดสำคัญไม่ได้
อยู่ที่เรื่องราวในหนัง แต่เป็นการเปิดโอกาสให้ทุกคนในบ้าน
ได้คุย ได้เผยความรู้สึก เพื่อรู้จักและเข้าใจกันมากขึ้น

วิธีชวนคุย เพื่อสะท้อนความรู้สึก

เมื่อพูดถึงการสะท้อนภาพยนตร์โดยมากพวกเรามักชินกับการวิจารณ์เนื้อหาของหนัง หรือไม่ก็การกำกับ หรืออาจจะคุยกันเรื่องความลุ่มลึกความสนุกของบทภาพยนตร์ หรือถามเพื่อวัดภูมิวัดความรู้กันว่าดูหนังเรื่องนี้แล้วเข้าใจไหม เข้าใจว่าอะไร แต่คราวนี้ถ้า **เราลองให้ความรู้สึกของคนในบ้านได้เป็นผู้แสดงนำบ้างล่ะ การพูดคุยนั่นจะเป็นยังไง?** ลองเปลี่ยนจากการถามอะไรเดิมๆ เช่นเรื่องบทหนัง ลองมาถามอะไรที่ไม่มีผิดไม่มีถูก มีแต่การเปิดโอกาสให้เราได้รู้จักตัวตนความรู้สึกด้านลึกของคนใกล้ชิดเรา อย่างเช่น

“ดูแล้วรู้สึกยังไง”

“ฉากที่พระเอกนางเอก
บอกรักกันรู้สึกยังไง”

“ฉากที่คุณรักเขาพลัดพรากกัน
ตอนนั้นเขานึกถึงใคร”

เริ่มจากสะท้อนตัวเราก็ได้ว่า ฉากไหนสะท้อนความรู้สึกเรามากที่สุด ทำไมเรารู้สึกอย่างนั้น

ด้วยความที่ในภาพยนตร์มีฉากสมมุติ หรือฉากสะท้อนอารมณ์มากมาย
ทุกคนในครอบครัวจึงมีโอกาสฟังการสะท้อนความรู้สึกแบบที่ชีวิตประจำวัน
ของเราให้ไม่ได้ **การได้เปิดเผยความรู้สึกกับคนในครอบครัว
โดยที่ไม่ถูกตัดสินว่าขี้แย หรือถูกหัวเราะเยาะกับการแสดง
ความอ่อนไหว**

มีแต่การรับฟังโดยไม่ตัดสินและให้กำลังใจ ซึ่ง
จะทำให้คนในครอบครัวเกิดความวางใจและรู้สึกสนิทสนมกัน
มากขึ้น **ส่งเสริมให้คนในบ้านกลายเป็นพื้นที่วางใจ
และพื้นที่ปลอดภัยของคนในครอบครัว**

ดูหนังช่วงวันหยุดครั้งต่อไป ลองเปลี่ยนให้ความรู้สึก
ของคนในบ้านได้เป็นนักแสดงนำดูบ้าง รับรองหนัง
เรื่องนั้นจะกินใจคุณมากกว่าเดิมหลายเท่า!

ภูมิคุ้มใจ

“ภูมิคุ้มใจ” คือชุดคู่มือเสริมความเข้มแข็งและมั่นคงให้กับใจในช่วงโรคระบาดโควิด-19 ที่ออกแบบมาให้สำหรับคนทุกเพศ ทุกวัยให้ทำตามได้ง่ายๆ เพื่อเพิ่มภูมิคุ้มใจให้ตนเอง ได้ง่ายๆ ที่บ้านในระยะเวลา 14 วัน ซึ่งแบ่งไว้ตามหมวดหมู่ทั้ง 4 หมวด

Readjust ปรับชีวิตเปลี่ยนโหมดใจ

Reflect ใคร่ครวญโลกภายใน

Relate สานใจในความสัมพันธ์

Retreat สรรค์สร้างใจสู่ความสงบ

ซึ่งนำเสนออยู่ในเว็บไซต์ "ความสุขประเทศไทย" HappinessThailand.com ร่วมกับบทความเกี่ยวกับการสร้างเสริมสุขภาพะทางปัญญา แบ่งออกเป็น 8 เส้นทางการค้นพบความสุขด้วยตัวเอง ทั้งงานจิตอาสา การสัมผัสวัฒนธรรมชาติ ความสัมพันธ์ การเคลื่อนไหวร่างกาย การศึกษาเรียนรู้ การทำงาน ศิลปะ และการภาวนา

ทีมงานที่สร้างคู่มือภูมิคุ้มใจคือเครือข่ายสุขภาพะทางปัญญาอันได้แก่ ธนาคารจิตอาสา JitArsaBank.com, ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, มูลนิธิเครือข่ายพุทธิกา, โครงการผู้นำแห่งอนาคต, We Oneness โดยมูลนิธิสหธรรมิกชน, โครงการ Creative Citizen และสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ทีมสร้างสรรค์แคมเปญภูมิคุ้มใจ : ชูใจ กะ กัลยาณมิตร, ผู้สร้างสรรค์ภาพประกอบ : ไอริณ, อาสาสื่อสารออนไลน์ : พินปังก์ (Pinpung) และ Tellscore

รู้จักภูมิคุ้มใจให้มากขึ้นและดาวน์โหลดคู่มือสร้างภูมิคุ้มใจฉบับอื่นๆ ได้ที่

www.HappinessThailand.com

www.facebook.com/happinessisthailand

ภูมิคุ้มใจ

คู่มือสร้างภูมิคุ้มใจ ฉบับครอบครัวและเด็ก ในสถานการณ์โควิด-19

เนคการจิตอาสา
เนคตท ๙๙๙๙๙๙๙๙

ความสุขประเทศไทย
Happiness Explorer

สำนักงานกองทุนสนับสนุน
การส่งเสริมสุขภาพ

เครือข่ายพุทธิกา

ผู้นำแห่งอนาคต
LEADERSHIP FOR THE FUTURE
ORIGINAL • COLLECTIVE • TRANSFORMATIVE

